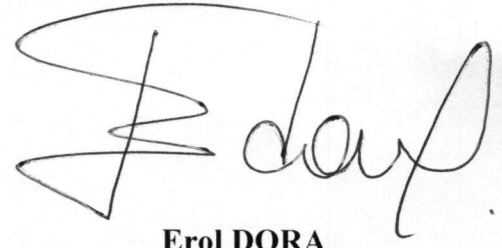

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de işin ve işçinin korunması yolunda alınabilecek önlemlerin araştırılması, haftalık ve günlük çalışma sürelerinin kısaltılması gerekliliğine ilişkin sorunun bütün boyutlarıyla ortaya konulması gayesiyle Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ve teklif ederim.

Erol DORA

Mardin Milletvekili

28 Şubat 2018

AKTARILMIŞTIR
EBY:YE

T.B.M.M.

28 Şubat 2018

No: 2619

GEREKÇE

Sanayi devriminin yaşandığı dönemde, günlük çalışma süresi 15-16 saat, haftalık çalışma süresi ise 90 saat civarındadır. 1870 yılı itibariyle işçiler yılda ortalama 2.900 ila 3.000 saat arasında, son derece ağır koşullar altında çalışmak zorunda kalmışlardır. İşçi sınıfı mücadelesinin yükselişe geçtiği 19. yüzyılın ikinci yarısından 20. yüzyılın son çeyreğine kadar geçen sürede dünyada, özellikle Avrupa'da, çalışma sürelerinin değişimi azalma yönünde olmuştur.

Türkiye'de işsizlik oranlarını etkileyen iki temel olgudan bahsetmek mümkündür. Bunlardan birincisi işgücüne katılım oranlarında düşüklük, bir diğeri ise çalışma sürelerinin son derece uzun olmasıdır. Birinci durum işsizlik oranlarını baskılayan bir unsur, işsizlik oranlarının düşük görünmesini sağlayan bir etmen durumundayken, ikincisi işsizlik oranlarının artıran bir etmen durumundadır.

Türkiye'de çalışma süreleri, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Avrupa Birliği (AB) ortalamasının oldukça üzerindedir. OECD 2016 verilerine göre; OECD ülkelerinde haftalık ortalama çalışma süresi 40,4 saat iken, Türkiye'de bu değer 49,3 saattir. Türkiye OECD ülkeleri arasında Kolombiya'dan sonra haftalık çalışma süresinin en uzun olduğu ülke durumundadır. AB ülkelerinde ise haftalık fiili çalışma süresi 37 saate kadar gerilemektedir.

AB ülkelerinde haftada 40 saatten fazla çalışan işçilerin oranı sadece yüzde 20 iken, ülkemizde bu oran yüzde 74'e yükselmektedir. Kısa çalışma sürelerinde ise ters bir orantı söz konusudur. AB'de 35 saatten az çalışan işçilerin oranı yüzde 23 iken, bu oran Türkiye'de yüzde 10'dur.

DİSK Araştırma Dairesi (DİSK-AR) tarafından 2017 yılında yapılan Türkiye İşçi Sınıfı Gerçeği araştırmasının bulguları; ülkemizde düşük ücretli, sendikasız ve sigortasız işçiler arasında fazla çalışma oranının çok daha yüksek olduğunu göstermektedir. Sigortasız işçilerin yüzde 39'u fazla çalışma yaparken, sendikasız işçilerin yüzde 28'i fazla mesai yapmaktadır. Sendikalı işçilerde fazla çalışma yapanların oranı yüzde 15'e gerilemektedir. Yine aynı çalışma bulguları fazla çalışmanın düşük ücretliler arasında daha yaygın olduğu göstermektedir.

İnsanların, hiç durmaksızın sürekli olarak çalışması mümkün değildir. Çalışma sürelerinin kısaltılmasını haklı gösteren birden çok neden sayılabilir. Uzun çalışma süresi işçinin sağlığını bozduğu gibi, onun zihnen ve fiziki gelişimini de engelleyen bir faktördür. Çalışma psikolojisi açısından bakıldığında da çalışma süresinin kısaltılması gerekir. Yapılan saha araştırmaları, işteki performansın, çalışma süresinin uzunluğu ile doğru orantılı değil,

aksine ters orantılı olduğunu tespit etmektedir. Çalışma süresinin sınırlandırılması, mevcut işin halen çalışanlarla işsizler arasında daha iyi bölünmesini sağlaması açısından da önemlidir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanması, çalışma yaşamının insanileştirilmesi, işçinin iş dışında kişiliğini geliştirmesine olanak tanınması ve ekonomik durgunluk döneminde işsizliğin artmasının engellenmesi gibi nedenlerle haftalık ve günlük çalışma sürelerinin kısaltılması, oldukça hayati bir konumdadır.

Türkiye'de haftalık ortalama çalışma süresi 49,3 saattir. Bu süre OECD ve AB ülkeleri ortalamasının oldukça üzerindedir. Bunun yanı sıra ülkemizde düşük ücretli, sendikası ve sigortasız işçiler arasında fazla çalışma oranı çok daha yüksektir. Bu temelde işin ve işçinin korunması yolunda alınabilecek önlemlerin araştırılması, haftalık ve günlük çalışma sürelerinin kısaltılması gerekliliğine ilişkin sorunun bütün boyutlarıyla ortaya konulması gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle, Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması elzemdir.

Filiz KERESTECİOĞLU
HDP İstanbul Milletvekili

Behçet YILDIRIM
HDP Adıyaman Milletvekili

Dirayet TAŞDEMİR
HDP Ağrı Milletvekili

Ayşe ACAR BAŞARAN
HDP Batman Milletvekili

Saadet BECEREKLİ
HDP Batman Milletvekili

Mizgin IRGAT
HDP Bitlis Milletvekili

Altan TAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

İmam TAŞCIER
HDP Diyarbakır Milletvekili

Sibel YİĞİTALP
HDP Diyarbakır Milletvekili

Mahmut TOĞRUL
HDP Gaziantep Milletvekili

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Adana Milletvekili

Berdan ÖZTÜRK
HDP Ağrı Milletvekili

Sırrı Süreyya ÖNDER
HDP Ankara Milletvekili

Mehmet Ali ASLAN
HDP Batman Milletvekili

Hişyar ÖZSOY
HDP Bingöl Milletvekili

Feleknas UCA
HDP Diyarbakır Milletvekili

Nimetullah ERDOĞMUŞ
HDP Diyarbakır Milletvekili

Ziya PİR
HDP Diyarbakır Milletvekili

Nihat AKDOĞAN
HDP Hakkari Milletvekili